

שם התלמיד

חוברת חזרה למבחן

דף לג'

סוגיית

שור תם שהזיק, כיצד משלם?

תרגיל קריאה נכונה ומפוסקת של הגמרא

מימרא ראיה קושיא תירוץ שאלה תשובה

ליה קמ"ל: מתני' שור שוה מנה שנגח שור שוה מאתים ואין הנבילה יפה
 כלום נוטל את השור: גמ' מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא יושם השור
 בב"ד דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר הוחלט השור במאי קמיפלגי ר'
 ישמעאל סבר בעל חוב הוא וזווי הוא דמסיק ליה זר' עקיבא סבר שותפי
 נינהו וקמיפלגי בהאי קרא ומכרו את השור החי וחצו את כספו ר' ישמעאל
 סבר לבי דינא קמוהר רחמנא זר"ע סבר לניזק ומזיק מזהר להו רחמנא מאי
 בנייהו הקדישו ניזק איבא בנייהו בעא מיניה רבא מר"נ מכרו מזיק לר' ישמעאל
 מהו כיון דא"ר ישמעאל בעל חוב הוא וזווי הוא דמסיק ליה מכור או דלמא

ביון דמשעבד ליה לניזק לאו כל כמיניה
 א"ל אינו מכור והתניא מכרו מכור חוזר
 וגובהו וכי מאחר שחוזר וגובהו למה מכור
 לרדיא ש"מ לזה ומוכר ממלמלין ב"ד גובין
 לו מהם שאני התם דכמאן דעשאו אפותיקי
 דמי והאמר רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו
 ב"ח גובה הימנו שורו אפותיקי ומכרו אין
 ב"ח גובה הימנו עבד מ"ט משום דאית
 ליה קלא האי נמי ביון דנגח קלא אית ליה
 דתורא נגחנא קרו ליה תני רב תחליפא
 בר מערבא קמיה דרבי אבהו מכרו אין
 מכור הקדישו מוקדש מכרו מאן אילימא
 מזיק מכרו אין מכור מני ר"ע היא דאמר
 הוחלט השור והקדישו מוקדש אתאן לרבי
 ישמעאל דאמר יושם השור בכ"ד אלא
 ניזק מכרו אינו מכור מני רבי ישמעאל
 הקדישו מוקדש אתאן לר"ע לעולם מזיק
 ודברי הכל מכרו אינו מכור אפילו לרבי
 ישמעאל דהא משעבדא ליה לניזק הקדישו
 מוקדש אפילו לר"ע משום דר' אבהו דא"ר
 אבהו גזירה שמה יאמרו הקדש יוצא
 בלא פדיון: ת"ר שור תם שהזיק עד שלא
 עמד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש שחמו
 ונתנו במתנה מה שעשה עשוי משעמד
 בדין מכרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש
 שחמו ונתנו במתנה לא עשה ולא כלום
 קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד
 שלא הזיק בין הזיק עד שלא חב לא עשו
 ולא כלום לפי שאין משתלם אלא מגופו
 מועד שהזיק בין שעמד בדין בין שלא
 עמד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש
 שחמו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי קדמו
 בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק
 בין הזיק עד שלא חב מה שעשה עשוי
 לפי שאין משתלם אלא מן העלייה: אמר
 רב מכרו מכור לרדיא הקדישו מוקדש
 משום דרבי אבהו שחמו ונתנו במתנה מה
 שעשה עשוי בשלמא נתנו במתנה מה
 שעשה עשוי לרדיא אלא שחמו ליתי
 ולשתלם מבשריה דתניא חי אין לי אלא חי
 שחמו מנין ת"ל ומכרו את השור מ"מ
 אלא לפחת שחיטה אמר רב הונא בריה דרב יהושע זאת אומרת המזיק
 שעבודו של חברו פטור פשיטא מהו דתימא התם הוא דא"ל לא
 חסרתך ולא מידי דא"ל זיקא בעלמא הוא דשקלי מינד אבל בעלמא ליחייב
 קמ"ל הא נמי רבה אמרה דאמר רבה השורף שטרותיו של חברו פטור מהו
 דתימא התם הוא דא"ל ניירא בעלמא קלאי מינד אבל היבא דחפר בה בורות
 שיחין ומערות ליחייב קמ"ל דהא הכא כמאן דחפר בה בורות שיחין ומערות
 דמי וקאמר מה שעשה עשוי קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק
 בין הזיק עד שלא חב לא עשה ולא כלום לפי שאין משלם אלא מגופו
 בשלמא הזיק עד שלא חב ניזקין קדמו אבל חב עד שלא הזיק ב"ח קדים

שנפחתו דמיו בשחיטתו אין המזיק
 משלם: שעבודו של חברו. קרקע
 המשועבדת לחברו: פשיטא.
 דמהכא שמעינן לה בלא מימרא דרב
 הונא: ה"ג הא נמי רבה אמרה דאמר
 רבה. רבה אדס חסוב היה ומאדס
 חסוב כגון רב או רבה פרכינן כאליו
 כתיב במשנה או בצרייתא:
 כמאן דחפר בה בורות שיחין ומערות
 דמי. שהרי השחיטה נראית ונכרת:
 בין הזיק עד שלא חב. עד שלא
 ליה בעליו המעות מצעלי חובין:

ואפילו הויק עד שלא חב בעל חוב קדים
ש"מ ב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה
לא גבה לא לעולם אימא לך מה שגבה
גבה ושאני התם דא"ל אילו גבך הוה לא
מינך הוה גבי ליה דהאי תורא דאזקן מיניה
משתלמנא: ת"ר שור שוה מאתים שננח

העזר ושינן את ביאורי המילים ואת מילות המפתח:

מ"מ מכל מקום	לר' לפי רבי	מני fe מי היא =
לא נצרכא אלא לא צריק	דא"ר שאמר רבי	פ. אלה
לא	א"ל אמר לו	דתניא fe מדנו בכרייתא
בריה בן	בעא מיניה שאל אותו	= פ. ציטוט בכרייתא
פשיטא פשוט	= פ. אלה	יושם יצריכו את שויו
מהו דתימא הייתה	מהו מה הדין	הוחלט נקבע לפני
אומר	מסיק לי משפט לו	(נלקח)
התם עט	דלמא אולי	במאי קמפלגי כמה הט
דא"ל שאמר לו	משעבד ליה משועבד לו	חולקים
ולא מידי שום דבר	לאו כל כמיניה אין לו רשות לכך	דמסיק ליה שנותן לו
זיקא כוח	והתניא והרי למדנו	שותפי נינהו שותפים הט
בעלמא סתם	בכרייתא	בהאי קרא בפסוק הלה
דשקלי מינך שלקחתי	= פ. ציטוט מפסוק	בי דינא בית דין
ממק	רידיא חרישה	קמזהר מלהירה
ניירא נייר	לרדיא לחרישה	(מלווה)
קלאי מינך שרכתי לק	בשלמא ליה מסתרי	רחמנא התורה
היכא היכן	ליתי שיקח	מאי ביינהו מה ההבדל
כמאן כמו	ולשתלם מבשריה	ביניהם
	ויסתלק מהכסף	= פ. אלה
	ת"ל כא אלמננו	איכא יש
		מר"נ מרב נחמן

שאלות חזרה

1. הסבר את דעת רבי ישמעאל: " יושם השום בבית דין"
2. הסבר את דעת רבי עקיבא: "יוחלט השור"
3. כיצד מוכיחה הגמרא שמשנתנו היא לפי רבי עקיבא?
4. לפי רבי ישמעאל כיצד משלם המזיק לניזק? לפי רבי עקיבא כיצד משלם המזיק לניזק?
5. לפי שתי הדעות הניזק מקבל את תשלום הנזק, אם כן מה ההבדל בין רבי ישמעאל ורבי עקיבא? הסבר!
6. שאלת רשות - האם תמיד יוחלט השור כולו, לפי רבי עקיבא, או רק במשנתנו? הסבר.
7. מזיק שמכר את שורו האם הוא מכור לפי רבי עקיבא? נמק!
8. לפי רבי ישמעאל שאמר בעל חוב הוא, האם הוא מכור? נמק!
9. הסבר מהו שיעבוד נכסים.
10. אפשר לומר גם לפי רבי ישמעאל שאינו מכור, כיצד?
11. מהי מסקנת הגמרא באיזה אופן יכול המזיק למכור את שורו?
12. הסבר את הביטויים הבאים:
עמד בדין _____
בעלי חובות _____
משתלם מגופו _____
משתלם מן העליה _____
13. מה הדינים המשותפים לשור תם שהזיק? ומדוע?
14. מה הדינים המשותפים לשור מועד שהזיק? ומדוע?
15. "שחטו – מה שעשה עשוי". מה חשבנו בהתחלה על כוונת הברייתא שאמרה "מה שעשה עשוי", במקרה זה?
16. הסבר את שאלת הגמרא: "ליתי ולשתלם מבשריה".
17. הסבר מהו "פחת שחיטה".
18. מהו תירוץ רב שיזבי לשאלת הגמרא?
19. כיצד הברייתא לומדת מהתורה שהניזק יכול להשתלם גם אם השור המזיק נשחט?
20. היכן בברייתא (ת"ר שור תם שהזיק וכו') מוצאים מקרה של מזיק שעבודו של חברו שהוא פטור?
21. הסבר את שאלת הגמרא על רב הונא בריה דרב יהושע ששואלת: "פשיטא".
22. מה חידש רב הונא בריה דרב יהושע במזיק שעבודו של חברו?
23. מה חידש רב הונא על דברי רבה שאמר "השורף שטרותיו של חברו פטור"?
24. א. מה הדין כשקדמו בעלי החוב וגבו את חובם ליפני שהניזק גבה את השור?
25. ב. מה הטעם להלכה זו?
26. א. באיזה מקרה מובן שהניזק זכה בשור ולא בעלי החוב?
27. ב. מה הטעם להלכה זו?
28. א. באיזה מקרה לא מובן מדוע הניזק זכה בשור ולא בעלי החוב?
29. ב. מדוע הלכה זו לא מובנת?
30. מה קשה לגמרא גם על מקרה שהשור הזיק ליפני שבעליו לקח הלוואה?
31. מה מסקנת הגמרא מכך שתמיד הניזק גובה את חובו מהשור?
32. מדוע למסקנת הגמרא רק בשור שהזיק תמיד הניזק גובה מהשור?